

Consiliul Superior al Magistraturii

Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău

MD 2068 Chișinău, str. Kiev, № 3
tel. 44-20-03, 44-02-19, fax. 43-80-02

Высший Совет Magistrатуры

Суд Рышкань мун. Кишинэу

МД 2068 Кишинэу, ул. Киев, № 3
tel.44-20-03, 44-02-19, fax. 43-80-02

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA RÎȘCANI mun. CHIȘINĂU
ieșire Nr. 31431
21 07 2016

Dlui Alexandru Tănase
Președintele Curții Constituționale

Prin prezenta, judecătoria Rîșcani mun. Chișinău vă expediază încheierea din 20 iulie 2016 privind admiterea sesizării contravenientului Moroi Andrian privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza contravențională de acuzare a acestuia de comiterea contravenției prevăzute de art.233 alin.(1) Cod contravențional.

- Anexă: - copia încheierii din 20.07.16 pe 3 file;
- sesizarea contravenientului în original pe 28 file;
- dosarul contravențional nr.4C-1047/16 în original pe 66 file.

Cu respect,
judecătorul

Clevadî Natalia

ex: asistent judiciar Victor Sîrbu
tel:079777765

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
INTRARE NR. 879
22 07 20 16

ÎNCHEIERE

20 iulie 2016

mun. Chișinău

Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător

grefier

cu participarea:

reprezentantului agentului constatator

contravenientului

avocatului

Natalia Clevadî

Irina Ionașcu

Nicu Garbur

Andrian Moroi

Veaceslav Botnari

examinînd în ședință de judecată publică cauza contravențională de acuzare a lui:

Moroi Andrian, a.n. 01.01.1984, domiciliat r-
nul Fălești, sat. Ilenuța, -

de comiterea contravenției prevăzute de art.233 alin.(1) Cod contravențional, -

c o n s t a t ă :

În procedura judecătorei Rîșcani mun.Chișinău se află în examinare cauza contravențională de învinuire a lui Moroi Andrian de comiterea contravenției prevăzute de art.233 alin.(1) Cod contravențional.

Potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție din 28.05.16, Moroi Andrian este acuzat de faptul că la data de 28.05.2016, aproximativ ora 09.57, aflîndu-se or. Vatra, mun. Chișinău, a condus automobilul de model „Toyota” n/î FZAS 648, fiind în stare de ebrietate alcoolică ce depășește gradul maxim stabilit de Guvern, anume 0,19 mg/l, încălcînd prevederile pct. 14 lit. a) ale Regulamentului circulației rutiere.

La data de 11.07.2016 Moroi Andrian a înaintat în cadrul examinării prezentei cauze sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmelor *“privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule); ... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept;... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani; ... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani”* din art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4), 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional, solicitînd expedierea sesizării Curții Constituționale și suspendarea prezentului proces judiciar.

În ședința de judecată contravenientul, Moroi Andrian a susținut sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitînd admiterea ei.

Avocatul contravenientului a invocat imposibilitatea expunerii asupra sesizării formulate de contravenient, invocînd necunoașterea conținutului acesteia, cu toate că instanța i-a acordat termen 30 min. pentru a lua cunoștință cu materialele cauzei.

Reprezentantul agentului constatator, Nicu Garbur, a solicitat respingerea sesizării ca neîntemeiată.

Ascultînd opiniile participanților la proces, studiind materialele cauzei, analizînd solicitarea formulată de către contravenient privind ridicarea excepției de

neconstituționalitate, instanța concluzionează de a o admite, din următoarele considerente:

Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: “82. Judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”

Din conținutul solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta invocă neconstituționalitatea:

- art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4), 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional - sintagmele “*privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule); ... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept;... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani; ... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani*”.

În acest context, instanța menționează că în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016, instanța menționează că normele vizate de către contravenient constituie obiect al controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

De asemenea, instanța remarcă că ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către partea în proces - contravenientul Moroi Andrian, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate (cu excepția sancțiunii fixe prevăzute la art.233 alin.(1) Cod contravențional, asupra căreia Curtea Constituțională s-a expus prin Hotărârea din 10.05.16).

Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecății, având în vedere că judecătorul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, instanța va admite solicitarea contravenientului Moroi Andrian, va dispune suspendarea procesului cu ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmelor „*privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule); ... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept;... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani; ... se sancționează cu amendă de 150 de unități*”

convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani” din art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4), 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional, sub aspectul corespunderii cu art. art. 16, 18, 43 și 47 din Constituție.

În conformitate cu Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, art.458 alin.(2) Cod contravențional, instanța de judecată,

d i s p u n e :

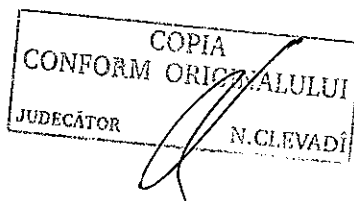
Se admite sesizarea înaintată de contravenientul Moroi Andrian privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a sintagmelor „privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule); ... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept;... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani; ... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani” din art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4), 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional, sub aspectul corespunderii cu art. art. 16, 18, 43 și 47 din Constituție.

Se suspendă procesul judiciar privind examinarea cauzei contravenționale de învinuire a lui Moroi Andrian de comiterea contravenției prevăzute de art.233 alin.(1) Cod contravențional.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea contravenientului și copia cauzei contravenționale.

Încheierea susceptibilă de atac odată cu fondul cauzei.

Natalia Clevadi

Curtii Constituționale a R. Moldova

mun. Chișinău str. A. Lăpușeanu 20

Judecătoria Râșcani mun. Chișinău

Mun. Chișinău str. Kiev 3

Judecător Natalia Clevadi

Dosar contravențional 41-4-7067-03062016

Solicitant: Moroi Andrian Ion

r. Fălești, s. Ilenuța

Tel.076034162

SESIZARE

privind ridicarea excepției de neconstituționalitate

I. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect supunerea controlului constituționalității prevederile art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional sintagmele” *privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule)... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani,... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani”.*

II. Legislația pertinentă

Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a

personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.

Articolul 4 **Drepturile și libertățile omului**

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8 **Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale**

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16 **Egalitatea**

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 18 **Protecția cetățenilor Republicii Moldova**

(1) Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de protecția statului atât în țară, cât și în străinătate.

Articolul 20

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Convenția pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Articolul 7. Nici o pedeapsă fără lege

1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.

2. Prezentul articol nu va aduce atingere judecării și pedepsirii unei persoane vinovate de o acțiune sau de o omisiune care, în momentul săvârșirii sale, era considerată infracțiune potrivit principiilor generale de drept recunoscute de națiunile civilizate.

Prevederile relevante ale Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

Art.6 pct.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale prevede totodată că „statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept.” Deopotrivă, art.23 pct.1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului stabilește că „orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii

sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului”, în timp ce art.15 alin.(1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene proclamă că „orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber.”

Codul Muncii al R. Moldova

Articolul 5. Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea.

Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă și a altor raporturi legate nemijlocit de acestea, principii ce reies din normele dreptului internațional și din cele ale Constituției Republicii Moldova, sânt următoarele

- libertatea muncii, incluzând dreptul la munca liber aleasă sau acceptată, dreptul dispunerii de capacitățile sale de muncă, dreptul alegerii profesiei și ocupației;
- protecția împotriva șomajului și acordarea de asistență la plasarea în câmpul muncii;
- egalitatea în drepturi și în posibilități a salariaților;

Articolul 6. Neîngrădirea dreptului la muncă și libertatea muncii

1) Libertatea muncii este garantată prin Constituția Republicii Moldova.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă, a profesiei, meseriei sau activității sale.

(3) Nimeni, pe toată durata vieții sale, nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă sau într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea.

Articolul 85. Demisia

(1) Salariatul are dreptul la demisie - desfacere a contractului individual de muncă, cu excepția prevederii alin.(41), din proprie inițiativă, anunțând despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte. Curgerea termenului menționat începe în ziua imediat următoare zilei în care a fost înregistrată cererea.

Articolul 86. Concedierea

(1) Concedierea – desfacerea din inițiativa angajatorului a contractului individual de muncă pe durată nedeterminată, precum și a celui pe durată determinată – se admite pentru următoarele motive:

- a) rezultatul nesatisfăcător al perioadei de probă (art.63 alin.(2))

- b) lichidarea unității sau încetarea activității angajatorului persoană fizică;
- c) reducerea numărului sau a statelor de personal din unitate;
- d) constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcției deținute sau muncii prestate din cauza stării de sănătate, în conformitate cu certificatul medical;
- e) constatarea faptului că salariatul nu corespunde funcției deținute sau muncii prestate ca urmare a calificării insuficiente, confirmate prin hotărâre a comisiei de atestare;
- f) schimbarea proprietarului unității (în privința conducătorului unității, a adjunctilor săi, a contabilului-șef);
- g) încălcarea repetată, pe parcursul unui an, a obligațiilor de muncă, dacă anterior au fost aplicate sancțiuni disciplinare;
- h) absența repetată fără motive întemeiate de la lucru timp de 4 ore consecutive (fără a ține cont de pauza de masă) în timpul zilei de muncă;
- i) prezentarea la lucru în stare de ebrietate alcoolică, narcotică sau toxică, stabilită în modul prevăzut la art.76 lit. k);
- j) săvârșirea la locul de muncă a unei sustrageri (inclusiv în proporții mici) din patrimoniul unității, stabilite prin hotărâre a instanței de judecată sau a organului de competență căruia ține aplicarea sancțiunilor administrative;
- k) comiterea de către salariatul care mânuiește nemijlocit valori bănești sau materiale a unor acțiuni culpabile dacă aceste acțiuni pot servi temei pentru pierderea încrederii angajatorului față de salariatul respectiv;
- l) încălcarea gravă repetată, pe parcursul unui an, a statutului instituției de învățământ de către un cadru didactic (art.301);
- m) comiterea de către salariatul care îndeplinește funcții educative a unei fapte imorale incompatibile cu funcția deținută;
- n) aplicarea, chiar și o singură dată, de către un cadru didactic a violenței fizice sau psihice față de discipoli (art.301);
- o) semnarea de către conducătorul unității (filialei, subdiviziunii), de către adjunctii săi sau de către contabilul-șef a unui act juridic nefondat care a cauzat prejudicii materiale unității;
- p) încălcarea gravă, chiar și o singură dată, a obligațiilor de muncă de către conducătorul unității, de către adjunctii săi sau de către contabilul-șef;

r) prezentarea de către salariat angajatorului, la încheierea contractului individual de muncă, a unor documente false (art.57 alin.(1)), fapt confirmat în modul stabilit;

s) încheierea, vizând salariații ce prestează munca prin cumul, a unui contract individual de muncă cu o altă persoană care va exercita profesia, specialitatea sau funcția respectivă ca profesie, specialitate sau funcție de bază (art.273);

u) transferarea salariatului la o altă unitate cu acordul celui transferat și al ambilor angajatori;

v) refuzul salariatului de a continua munca în legătură cu schimbarea proprietarului unității sau reorganizarea acesteia, precum și a transferării unității în subordinea unui alt organ;

x) refuzul salariatului de a fi transferat la o altă muncă pentru motive de sănătate, conform certificatului medical (art.74 alin.(2));

y) refuzului salariatului de a fi transferat în altă localitate în legătură cu mutarea unității în această localitate (art.74 alin.(1)); precum și

z) pentru alte motive prevăzute de prezentul cod și de alte acte legislative.

(2) Nu se admite concedierea salariatului în perioada aflării lui în concediu medical, în concediu de odihnă anual, în concediu de studii, în concediu de maternitate, în concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, în concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului în vârstă de la 3 la 6 ani, în perioada îndeplinirii obligațiilor de stat sau obștești, precum și în perioada detașării, cu excepția cazurilor de lichidare a unității.

Hotărârea Curții Constituționale Nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

III. Circumstanțele litigiului examinat

Pe rol la Judecătoria Râșcani mun. Chișinău se află cauza contravențională de învinuire a **cet. MOROI ANDRIAN ION**, în comiterea contravenției administrative prevăzute la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional – *conducerea vehiculului de către o persoană care se află în stare de ebrietate produsă de alcool ce depășește gradul maxim admisibil stabilit de lege, dacă fapta nu constituie infracțiune.*

IV. Expunerea pretinselor încălcări ale normelor constituționale raportat la afirmațiile aduse în sprijinul acestora.

Așadar în esență urmează a fi supusă controlului constituționalității normele de drept a căror constituționalitate va fi folosită la primirea unei hotărâri pe dosarul contravențional care se află pe rol la Judecătoria Râșcani mun. Chișinău.

Văzând dispozițiile normelor de drept procesul civil stabilite în teza art. 12¹ CPC, raportat la Hotărârea Curții Constituționale Nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, care lămuresc și consacră dreptul la control constituțional în procesul judecării pricinii dacă norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

În ordinea stabilită în sesizarea de neconstituționalitate, motivele invocate punctual în susținerea acesteia sunt următoarele:

1. Prevederile art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional sintagmele” *privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule)... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani,... se*

sanctionează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani”, privează **a posteriorii** cetățenii care au fost recunoscuți vinovați de comiterea contravenției prevăzute la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional de dreptul constituțional consacrat în art. 43 din Constituție la muncă: *”orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului”*, raportat la prevederile art.5 Codul Muncii, în care se legitimează libertatea muncii, incluzând dreptul la munca liber aleasă sau acceptată, dreptul dispunerii de capacitățile sale de muncă, dreptul alegerii profesiei și ocupației; protecția împotriva șomajului și acordarea de asistență la plasarea în câmpul muncii; egalitatea în drepturi și în posibilități a salariaților.

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea subliniază: principiul constituțional al legalității impune diferențierea sancțiunilor stabilite pentru încălcarea legii, astfel încât să existe **un echilibru între scopul legii contravenționale și mijloace**, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri.

2. Art.6 pct.1 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale prevede totodată că: *„statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul la muncă ce cuprinde dreptul pe care îl are orice persoană de a obține posibilitatea să-și câștige existența printr-o muncă liber aleasă sau acceptată și vor lua măsuri potrivite pentru garantarea acestui drept.”* Deopotrivă, art.23 pct.1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului stabilește că: *„orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului”*, în timp ce art.15 alin.(1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene proclamă că: *„orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber.”*

3. Logica legiuitorului constituant în teza art. 43 din Constituție, consacră apărarea oricărei persoane de la șomaj oferindu-i posibilitatea de-ași duce un mod de viață prielnic. Astfel, prin această prevedere statul își asumă obligația de-ai oferi cetățeanului posibilitatea de-a munci.

Adnotare: A se vedea Comentariu la Constituția Republicii Moldova, art. 54: **principiul neafectării substanței dreptului**. Dacă exercițiul dreptului este doar restrâns, în afara limitelor respective exercițiul este liber, prin urmare, substanța dreptului rămâne neatinsă. Pe de altă parte, acest principiu interzice pierderea unor drepturi dobândite anterior și reconsiderarea beneficiului produs prin

dobândirea lor, deoarece un drept dobândit este întotdeauna rezultatul direct al unor factori obiectivi, iar pierderea sau reconsiderarea lui trebuie să aibă suporturi obiective și legale, **explicite**.

4. Subsidiar adăugăm *logică intrinsecă* expusă de Ministerului Justiției în "Notă informativă la proiectul Legii privind modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008" plasată pe site-ul instituției¹

"Noua lege contravențională, așa cum s-a menționat mai sus, conține o serie de norme care admit, fie colizii, fie lacune, care, pentru a reuși o aplicare adecvată a normelor contravenționale, urmează a fi înlăturate. În contextul coliziilor existente în normele Codului contravențional, se remarcă de departe articolul 34, prevederile căruia comportă atât un caracter lacunar, cât implică și unele colizii. Astfel, alineatul (5) al articolului, în special textul „*aceasta (n.n. amenda) se înlocuiește cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, prin ridicarea dreptului de a conduce vehicule*”, conține o prevedere care, *apriori* nu poate exista, or și privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate și ridicarea de a conduce vehicul sunt, fiecare în mod separat, **sancțiuni contravenționale independente**. Nu se poate realiza înlocuirea unei sancțiuni (în cazul dat amenda) cu altă sancțiune (privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate), care, la rândul său, să se realizeze printr-o a treia (privarea de dreptul special – dreptul de a conduce vehicule). Astfel, **amenda** se înlocuiește fie cu **privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, fie cu privarea de a conduce vehicule**. Având în vedere caracterul contravențiilor indicate în alineatul (5), care sunt contravenții din domeniul circulației rutiere, se consideră oportun a înlocui **amenda**, în cazul în care nu a fost achitată benevol și integral în decursul a 30 de zile, cu privarea dreptului de a conduce vehicule, pe un termen de la 6 luni la un an. Alineatul (8) al aceluiași articol reglementează lacunar aspecte ce se referă la instanța care realizează înlocuirea amenzii, stabilind în textul normei doar faptul că înlocuirea se realizează „*de către instanța de judecată*”, nespecificând exact care instanță. În scopul remedierii acestui deficit de reglementare, proiectul oferă alineatului (8) o nouă redacție prin care se statuează că, pentru cazurile în care contravenția a fost examinată de o altă autoritate decât instanța de judecată, amenda se înlocuiește de către instanța în a cărei rază teritorială activează autoritatea din care face parte agentul constatator sau procurorul care a examinat cauza respectivă, la demersul acestora. Pe când în cazul în care sancțiunea este stabilită de instanța de judecată, înlocuirea se efectuează, la demersul executorului judecătoresc, de către instanța care a judecat cauza în fond. Prevederi care comportă un caracter **eronat**, în aspecte similare celor relevate mai sus cu referire la alineatul (5) al articolului 34, se regăsesc și în articolul 35. Astfel, în alineatul (1) al articolului 35, în definiția sancțiunii de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate, se specifică că aceasta constă în

---

¹[http://www.justice.gov.md/file/Proiecte%20de%20acte%20normative%20remise%20spre%20coor donare/Nota%20informativa%20\(9\).doc](http://www.justice.gov.md/file/Proiecte%20de%20acte%20normative%20remise%20spre%20coor%20donare/Nota%20informativa%20(9).doc).

„interzicerea temporară persoanei fizice de a desfășura o anumită activitate, inclusiv prin privarea acesteia de dreptul special”. În scopul îndepărtării erorilor respective, se propune ajustarea alineatului (1), astfel încât, prin prevederile proiectului se propune excluderea cuvintelor „inclusiv prin privarea acesteia de dreptul special”. De asemenea, având în vedere că alineatele (2) și (4) reglementează privarea de dreptul de a conduce vehicule, care, de fapt, reprezintă un alt tip de **sanctiune**, încadrată generic în „privarea de un drept special”.

5. După cum sa arătat mai sus, dreptul la muncă este un drept constituțional, care poate fi îngrădit respectând prevederile art. 54 din Constituție, raportat la prevederile art. art. 85 și 86 cu tezele „*demisia și concedierea*” din Codul Muncii.

6. Prin urmare autorului sesizării îi apare următoare întrebare ? Dacă persoana lipsită de dreptul de a conduce autovehiculul își câștigă salariul exclusiv din prestarea muncii legate de conducerea autovehiculului (*ex. taximetrist, șofer de cursă, avocat*), cum își va câștiga existența după privarea acestui de acest drept? Mai mult, angajatorul nu are dreptul să-l concedieze pe angajat, ori tezele „*demisia și concedierea*” din art. art. 85 și 86 din Codul Muncii, nu conțin temei de încetarea a raportului de muncă în cazul privării de dreptul de-a conduce mijloacele de transport.

7. Așadar din punct de vedere *legislativ*, persoana privată de dreptul de a conduce autovehicule devine *aposteriori* – **șomeră**, care nu poate beneficia de sprijin material așa cum prevede teza din art. 30 alin. 2 din Legea Nr. 102 din 13.03. 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă: șomerii beneficiază de ajutor de șomaj dacă au încetat activitatea de muncă în următoarele circumstanțe: a) deces al angajatorului persoană fizică, declarare a acestuia decedat sau dispărut fără urmă prin hotărâre a instanței judecătorești; b) retragere, de către autoritățile competente, a autorizației (licenței) de activitate a unității; c) expirare a termenului contractului individual de muncă încheiat pe o durată determinată - de la data prevăzută în contract, cu excepția cazurilor când raporturile de muncă continuă și nici una dintre părți nu a cerut încetarea lor; d) finalizare a lucrării prevăzute de contractul individual de muncă încheiat pentru perioada îndeplinirii unei anumite lucrări; e) încheiere a sezonului, în cazul contractului individual de muncă pentru îndeplinirea lucrărilor sezoniere; f) forță majoră, confirmată în modul stabilit, care exclude continuarea raporturilor de muncă; g) lichidare a unității sau încetare a activității angajatorului persoană fizică; h) reducere a numărului sau a statelor de personal din unitate; i) constatare a faptului că salariatul nu corespunde funcției deținute sau muncii prestate din cauza stării de sănătate,

în baza certificatului medical; j) constatare a faptului că salariatul nu corespunde funcției deținute sau muncii prestate ca urmare a calificării insuficiente, confirmate prin hotărâre a comisiei de atestare; k) schimbare a proprietarului unității - în privința conducătorului de unitate, a adjunctilor săi, a contabilului-șef; l) restabilire la locul de muncă, conform hotărârii instanței judecătorești, a persoanei care a îndeplinit anterior munca respectivă, în cazul când permutarea sau transferul salariatului la o altă muncă nu sânt posibile; m) refuz al salariatului de a fi transferat la o altă muncă din motive de sănătate, în baza certificatului medical; n) refuz al salariatului de a fi transferat în altă localitate în legătură cu mutarea unității în această localitate; o) au demisionat, au căutat activ de lucru, s-au aflat la evidență la agenție ca șomeri cel puțin 3 luni calendaristice și, din lipsa locurilor de muncă corespunzătoare, nu s-au putut angaja în câmpul muncii; p) renunțare la autorizația (licența) pentru desfășurarea unei activități de întreprinzător sau pe bază de patentă; q) încetare a activității de muncă peste hotare - în condițiile încheierii anticipate a unui contract individual de asigurări sociale de stat. Astfel, nu se spune nimic de *privarea de a conduce vehicule*.

8. Analizând criticile de neconstituționalitate ale dispozițiilor art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional sintagmele” *privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule)... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani,... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani”, se mai constată lipsa clarității în ceea ce privește distincția sancțiunilor: **în principale și complementare**; așa cum face distincției Codul Penal în teza art. 62 alin. 4) – *amenda, privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate se aplică atât ca pedepse principale, cât și ca pedepse complementare*, ori teza din art. 32 Cod Contravențional pune pedeapsa – *amenzii și privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani*, ca pedepse **principale – un tot întreg**, lucru care la fel îngrădește dreptul persoanei la primirea unei pedepse obiective sau pe măsură, care nu l-ar priva *aposteriori* de alte drepturi fundamentale cum este dreptul cetățeanului la un **traie decent** consfințit în art. 47 din Constituției, în cazul când *profesia de conducător auto* este unica sursă de venit a cetățeanului privat de acest drept.*

9. După cu se cunoaște pedepsele complementare sunt pedepse reglementate în scopul de a întregi efectele pedepselor principale, care se aplică de către instanțele judecătorești numai pe lângă pedepsele principale și

îndeplinesc, alături de pedepsele principale, funcțiile de constrângere, de reeducare și de prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni. Astfel, pedepsele complementare completează represiunea instituită prin pedepsele principale. Însă art. 32 din Codul Contravențional, definește amenda și privarea de a conduce vehiculele, ca **pedepse principale**, ori tot același articol prin aliniatele 3, 4 și 5 la nivel legislativ reglementează exhaustiv aplicarea pedepsei **complementare** în cazul contravențiilor cu **subiect special**, mai departe după text – *privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, privarea de dreptul de a deține anumite funcții și punctele de penalizare pot fi aplicate și ca sancțiuni complementare (nici un cuvânt de vehicule)... minorii pot fi sancționați complementar doar cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate... sancțiunile contravenționale aplicabile persoanei juridice sânt: a) amenda; b) privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate. Privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate poate fi aplicată și ca sancțiune complementară. Nici o vorbă de privarea de a conduce vehiculele.*

10. Aceiași reglementare exhaustivă o vedem în teza art. 34 din Codul Contravențional, care la nivel legislativ reglementează pedeapsa amenzii, care coroborată cu pedeapsa complementară, mai departe după text – pentru situațiile enumerate la alin.(4) lit.a), c) și d), privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate (nici un cuvânt de vehicule)... pe un termen de la 6 luni la un an poate fi aplicată ca sancțiune complementară.

11. Din nou aceiași reglementare exhaustivă la nivel legislativ o găsim în teza alin. (1) și (2) din art. 36 Cod Contravențional, mai departe după text – *în cazurile și în mărimea prevăzute de sancțiunea normei contravenționale din capitolul XIII al cărții întâi, conducătorului de vehicul declarat vinovat de săvârșirea contravenției, odată cu aplicarea sancțiunii principale, i se aplică un număr de puncte de penalizare ca sancțiune complementară... dacă aplicarea sancțiunii în modul prevăzut la alin.(1) condiționează acumularea a 15 puncte de penalizare, agentul constatator remite cauza contravențională spre examinare în instanța de judecată competentă, care, odată cu sancțiunea principală și cu aplicarea punctelor de penalizare, aplică privarea de dreptul special de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an ca sancțiune complementară.*

12. Așadar din textul de lege nu vedem nici o distincție și nici o enumerare exhaustivă a criteriilor care ar sta la bază aplicării pedepsei de la 233 alin. (1) Cod Contravențional – *privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani, ca pedeapsă completară, ori după cum se arată în alin. (1) și (2) din art. 36 Cod Contravențional, mai departe după text – dacă*

aplicarea sancțiunii în modul prevăzut la alin.(1) condiționează acumularea a 15 puncte de penalizare, agentul constatator remite cauza contravențională spre examinare în instanța de judecată competentă, care, odată cu sancțiunea principală și cu aplicarea punctelor de penalizare, aplică privarea de dreptul special de a conduce vehicule pe un termen de la 6 luni la un an ca sancțiune complementară; astfel, legiuitorul a reglementat privarea de a conduce vehiculele ca pedeapsă complementară în cazul acumulării a 15 puncte pe penalizare (pedeapsă principală) și nici într-un caz atunci când persoana conduce autovehiculul în stare de ebrietate care nu prevede aplicare punctelor de penalizare. Într-un cuvânt pedeapsa privind lipsirea de dreptul de a conduce vehiculele în cazul contravenției de la art. 233, nu este prevăzută de lege, ori legiuitorul exhaustiv reglementează când se aplică pedeapsa amenzii pe lângă privarea de un drept special: art. 34 alin. (4) și (5); a) amendă în mărime dublă, care însă nu poate depăși limita maximă a sancțiunii cu amenda prevăzută de norma materială contravențională sau de prezentul articol; b) **privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an (nici un cuvânt de vehicule)**; c) muncă neremunerată în folosul comunității, calculându-se o oră de muncă pentru o unitate convențională, durata muncii fiind de cel mult 60 de ore; d) arest contravențional, calculându-se o zi de arest pentru 2 unități convenționale, durata arestului fiind de cel mult 30 de zile. În acest caz, se va ține cont de restricțiile prevăzute la art.38 alin.(4)... pentru situațiile enumerate la alin.(4) lit.a), c) și d), privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an poate fi aplicată ca sancțiune complementară.

13. Pentru acest motiv dispozițiile art. art. 32, 34, și 36 din Codul Contravențional, cer îndeplinirea unor **condiții cumulative** pentru ca persoana să fie privată de **dreptul special** de a conduce vehiculele, mai întâi trebuie să existe pedeapsa **amenzii**, ca ulterior să existe privarea de un drept special, fapt ce se respectă în cazul contravențiilor comise de persoanele cu funcție de răspundere, minorilor și-a persoanelor juridice, care au un statul de **subiect special**, ori dreptul special, și anume desfășurarea unei activități, conducerea mijlocului de transport se obține prin respectarea unor condiții exhaustiv prevăzute de lege, așadar în cazul contravenției de la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, merge vorba de un **subiect special**, conducătorul mijlocului de transport, care pe lângă pedeapsa amenzii mai este privat de un drept special – **dreptul de a conduce vehiculele, dar neprevăzut de lege (Partea Generală a codului) – principiul legalității incriminării și pedepsei, "nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege"**; așa cum se

prevede în cazul persoanelor cu **funcții de răspundere, juridice și minorilor**, fapt care duce la încălcarea art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului, care interzice **pedeapsa fără lege**.

Adnotare: Cauzele reunite Stănculescu c. României (cererea nr. 22555/09) și Chițac c. României (cererea nr.42204/09), care au fost declarate inadmisibile. La 15 iulie 1999, Curtea Supremă de Justiție, în complet de trei judecători, i-a condamnat pe reclamânți, pentru infracțiunile de omor deosebit de grav și tentativă la omor deosebit de grav, la câte 15 ani de închisoare, le-a aplicat **pedeapsa complementară** constând în interzicerea unor **drepturi civile și degradarea militară**.

Autorul: Așa dar este vorba de militari, ori în cazul subiectului general nu este necesar aplicarea pedepsei complementare de interzicere a unor drepturi civile.

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea subliniază: principiul constituțional al legalității impune diferențierea sancțiunilor stabilite pentru încălcarea legii, astfel încât să existe **un echilibru între scopul legii contravenționale și mijloace**, iar mijloacele utilizate să nu restrângă drepturile persoanei mai mult decât este necesar pentru a atinge aceste scopuri.

Adnotare: De menționat că pentru asigurarea unui nivel de **traie decent** statul este în drept să restrângă, în condițiile art. 54 din Constituție, numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți pentru: apărarea siguranței naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor (HCC nr. 10 din 15.02.2001).

Adnotare: Codul Rutier al României, țară membră UE, și semnatară CEDO, face distincția pedepselor principale și complementare, atribuind privarea de a conduce vehiculele ca pedeapsă complementară. Mai departe după textul de lege – CAPITOLUL VI - Infracțiuni și pedepse. Art. 96. - (1) Sancțiunile contravenționale complementare au ca scop înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii altor fapte interzise de lege și se aplică prin același proces-verbal prin care se aplică și sancțiunea principală a amenzii sau avertismentului. (2) Sancțiunile contravenționale **complementare** sunt următoarele: a) aplicarea punctelor de penalizare; b) **suspendarea exercitării dreptului de a conduce, pe timp limitat**.

Adnotare: Prevederile Codul Penal al României. Art. 66 alin. (1) reglementează pedeapsa complementară: *dreptul de a conduce vehiculele*. Iar art. 336 reglementează elementul material al infracțiunii privind conducere mijlocului de transport în stare de ebrietate, care prevede ca sancțiune principală închisoare de la 1 al la 5 ani sau amendă.

Справка: "Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях" от 30.12.2001 N 195-ФЗ (ред. от 03.07.2016) (с изм. и доп., вступ. в силу с 04.07.2016). **1.** Предупреждение, административный штраф, лишение специального права, предоставленного физическому лицу, за исключением права управления транспортным средством соответствующего вида, административный арест, дисквалификация, административное приостановление деятельности и обязательные работы могут устанавливаться и применяться только в качестве основных административных наказаний. **2.** Конфискация орудия совершения или предмета административного правонарушения, лишение специального права в виде права управления транспортным средством соответствующего вида, административное выдворение за пределы Российской Федерации иностранного гражданина или лица без гражданства, административный запрет на посещение мест проведения официальных спортивных соревнований в дни их проведения могут устанавливаться и применяться в качестве как основного, так и дополнительного административного наказания. Лишение специального права в виде права управления транспортным средством соответствующего вида применяется в качестве дополнительного административного наказания за совершение административных правонарушений, предусмотренных частью 1 статьи 11.7.1, частями 1 и 2 статьи 12.8, частью 1 статьи 12.26, частью 3 статьи 12.27 настоящего Кодекса.

Справка: В указанном законе российский законодатель прямо указывает в Общей Части кодекса, о том, что лишение правом управлять транспортным средством налагается судом, как дополнительное наказание, согласно и статье 12.8. Управление транспортным средством водителем, находящимся в состоянии опьянения, передача управления транспортным средством лицу, находящемуся в состоянии опьянения, предусматривает как дополнительное наказание лишение прав (в законе написано приставка «с» лишением). Следовательно, лишение специальным правом предусмотрено в Общей Части кодекса, чего нету в Кодексе административных правонарушений Р. Молдовы.

14. Cu privire la **principiul legalității incriminării și pedepsei**, "*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*", Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa, că garanțiile consacrate de art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale reprezintă o componentă esențială a supremației legii și ocupă un loc primordial în cadrul sistemului de protecție a drepturilor omului, după cum atestă faptul că art. 15 din Convenție nu permite nici-o derogare de la aceste garanții în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii. Așa cum rezultă din obiectul și scopul său, art. 7 paragraful 1 trebuie interpretat și aplicat în așa fel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmărilor și a condamnărilor penale arbitrare. Noțiunea de "*drept*" utilizată în art. 7 paragraful 1, ce corespunde celei

de "lege" din cuprinsul altor articole din Convenție, înglobează atât prevederile legale, cât și practica judiciară și presupune cerințe calitative, îndeosebi cele cu privire la accesibilitate și previzibilitate. Aceste cerințe calitative trebuie întrunite atât în ceea ce privește definiția unei infracțiuni, cât și cu privire la pedeapsa aplicabilă. Curtea de la Strasbourg consideră că este îndeplinită cerința ca legea să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării date acesteia de către instanțe și, dacă este cazul, în urma obținerii unei asistențe juridice adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa aplicabilă. În acest sens sunt, de exemplu, Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în *Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni* împotriva României, paragrafele 33 și 34, Hotărârea din 24 ianuarie 2012, pronunțată în *Cauza Mihai Toma* împotriva României, paragraful 26, și Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în *Cauza Del Rio Prada* împotriva Spaniei, paragrafele 77, 79 și 91.

15. Așa fiind văzute lucrurile, și anume caracterul sancțiunii de la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional – *privarea de dreptul de a conduce vehiculele pe un termen de la 2 la 3 ani*, care este de-o natură *in t e m p e n s i v ă*; **și mai grav neprevăzută de lege**, adică pe neașteptate persoana devine șomeră, care la rândul său duce inevitabil la organizarea unui *nou tip* de șomaj – legiferat și chiar organizat de instituțiile statului, care însă nu acordă nici o garanție *șomerilor!*

16. În același context, din rațiuni ce vor fi expuse în cele ce urmează, conchid că ar fi legal, de adus prevederile art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional sintagmele "privarea de dreptul special (dreptul de a conduce vehicule)... la expirarea termenului de privare de dreptul de a conduce vehicule persoana este repusă în acest drept... privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani,... se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani", în **simetria raționamentelor juridico-constituționale** expuse în teza art. 54 din Constituție și art. 8 alin. (2) din Convenția europeană privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, respectând **proporționalitatea între ingirența produsă și scopul urmărit**, care presupune **determinarea existenței unei nevoi sociale imperioase care a impus-o** (Corneliu Bârsan CEDO Vol.I Ed. All Beck., Buc. 2005., p.686; Dosar CSJ Nr. 3r-1262/07 din 20.07.2007, Nr. 3r-1195/08), și nu pe una *empirică*, care ar avea la bază prevenirea accidentelor rutiere fără a ține cont de

respectarea proporționalității impuse de lege – *securitatea privării aposteriori de alte drepturi: la muncă și la un nivel de trai decent*, ori după cum arată practica judiciară, în mare parte persoanele care cad sub incidența art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, încearcă prin orice metodă tergiversarea procesului care spre final ar duce la încetarea acestuia în legătură cu expirarea termenului de prescripție (în cazul dosarelor contravenționale), iar în cazul dosarelor penale, procurorii liberează persoana de răspundere penală cu atragerea acesteia la răspundere contravențională – *fără (atenție) privarea de a conduce mijloacele de transport* (art. 55 Cod Penal, nu prevede așa pedeapsă).

Adnotare: A se vedea Comentariu la Constituția Republicii Moldova, art. 54: Alin. (4) al art. 54 precizează că restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. În acest fel, la condițiile și cazurile când poate fi restrâns exercițiul unor drepturi, se mai adaugă necesitatea respectării a încă două principii: **cel al proporționalității și cel al neafectării substanței dreptului.**

17. Prin urmare cetățenii folosesc toate pârghii legale privind liberarea de răspundere (pentru a-și salva locul de muncă), iar în cazul statului acesta nu garantează pe deplin securitatea raporturilor juridice și anume – *dreptul fundamental la muncă și protecție de la șomaj*, care în speța noastră este organizat de același stat!

18. La argumentele expuse în speță, ținem să adăugăm protecția asigurată de Constituție în tezele – *principiu legalității și principiul discriminării*, de la art.16 alin.(2) și art.18, care raportat la art.233 alin. (1) și art.36 alin.(6) Cod contravențional, vin în contradicție cu norma constituțională, ori analizând normele indicate se atestă o *discriminare* în drepturi în raport cu persoanele sancționate contravențional cu amendă, și cu cele care au fost liberate de **răspundere penală** (*art. 34 alin. (3) Cod contravențional, contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 72 ore din momentul stabilirii ei; art. 55 Cod Penal, nu pedepsește cu privarea de-a conduce mijloacele de transport*); deoarece acestora le sunt prevăzute anumite modalități de aplicare a unor sancțiuni mai **blânde**, chiar și în cazul unei **infracțiuni art. 264¹ Cod Penal**, iar la art. 36 alin. (6) Cod contravențional, nu sunt prevăzute temeiuri și modalități de anulare înainte de termen a pedepsei sau de aplicare a unei pedepse sub limita prevăzută de lege (*a se vedea art. 79 Cod Penal*).

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea subliniază:

o sancțiune nu poate fi exact determinată invocându-se **interesul apărării sociale**, or, aceasta trebuie subordonată dreptului și principiilor politicii contravenționale și drepturilor fundamentale. Stabilirea sancțiunilor în legea penală sau contravențională trebuie să fie ghidată de existența proporției între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte.

19. Astfel, Codul Contravențional nu prevede o astfel de normă de drept, privind adoptarea unei încheieri, prin care contravenientului să-i fie stinsă pedeapsa sub formă de privare de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani, după cel puțin jumătate din termenul executării pedepsei sau de aplicare a unei pedepse sub limita prevăzută de lege (*a se vedea art. 79 Cod Penal*). La cele relatate mai adăugăm, faptul lipsei clasificării caracterului și gradului prejudiciabil al contravențiilor administrative după cum face această distincție art. 16 Cod Penal.

20. Tot discriminatoriu și neconstituțional se consideră tezele de la art. art.35 alin. (4) și 233 Cod Contravențional *"privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani..., se sancționează cu amendă de 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce vehicule pe un termen de la 2 la 3 ani"*, prin care instanța de judecată pe deoparte la aplicarea sancțiunii trebuie să țină cont de faptul, că *"privarea de dreptul de a conduce vehicule"* nu trebuie să fie mai mică de 6 luni, însă în cazul art. 233 nu trebuie să fie mai mică de 2 ani, iar pedeapsa amenzii este fixă – 150 unități convenționale?

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea a declarat neconstituțională *sancțiunile contravenționale fixe*.

21. Subsidiar întru susținerea tezei expuse mai sus adăugăm caracterul nu numai că *neconstituțional* dar și **absurd**, cu încălcarea grosolană de acum a principiilor generale ale teoriei generale ale dreptului, ori la primirea soluției legale pe cazul încălcării prevederilor alin. (1) art. 233 Cod Contravențional, persoana poate achita amenda în jumătate dacă face acest lucru în 72 ore, lucru care este prevăzut cu **roșu în procesul verbal al contravenției administrative (la art. 34 alin. (3) Cod contravențional)**, însă **pedeapsă privării de a conduce mijloacele de transport nu prevede liberarea de pedeapsă înainte de termen, așa cum prevede Codul Penal! Cum de înțeles acest lucru? Ori norma juridică care reglementează pedeapsa se contrazice pe sine, o parte a pedepsei prevede o**

circumstanță atenuantă, iar alta menține numai agravanta! Însă pedeapsa în general este una!

22. Considerăm că în atare circumstanțe de aplicare neuniformă a mării pedepsei de către instanțele de judecată, adică neclaritatea mării pedepsei – duce la încălcarea prevederilor art. art. 3 alin. (2) și 4 alin. (3) din Legea Nr. 780 din 27.12.2011 privind actele legislative, care reglementează principiile de bază a legiferării, astfel în speța noastră se încalcă principiile – *preciziei, consecutivității și echilibrului între reglementările concurente.*

23. Altfel spus nu se face o precizare când se aplică "*privarea de dreptul de a conduce vehicule*" pe un termen de la **6 luni la 2 ani**, și când se aplică exclusiv pedeapsa de la **2 la 3 ani**, așa cum este arătat în tezele "*aplicarea pedepsei mai blânde decât cea prevăzută de lege – aplicarea pedepsei în cazul încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției*" din art. art. 79 și 80 Cod Penal, care conțin reglementări precise privind aplicarea mărimii pedepsei.

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale Nr. 26 din 23 noiembrie 2010: pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – *accesibilitate, previzibilitate și claritate* – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă **precizie**, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art.23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile."

24. Raportat la speța noastră, instanța de judecată aplică pedeapsa în cazul alin. (1) art. 233 Cod Contravențional, în formă de amendă în mărime de 150 de unități contravenționale cu privare de-a conduce vehiculele de la 2 la 3 ani, neglijând prevederile din Partea Generală a Codului și anume art. art. 9, 34 alin. (2) și 35 alin. (4), care stipulează – *la aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante; privarea de dreptul de a conduce vehicule se aplică de instanța de judecată pe un termen de la 6 luni la 3 ani... amenda se aplică persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale.*

Adnotare: Curtea Europeană, în cauza *Silvester's Horeca SRL v. Belgia* din 4 martie 2004, a statuat: dacă judecătorul este competent doar a stabili existența sau inexistența infracțiunii sau contravenției, dar nu este competent să stabilească asupra oportunității amenzii sau pedepsei, **el nu exercită un control**

de plină jurisdicție. În acest sens, persoana interesată nu are dreptul de acces liber la un tribunal de plină jurisdicție.

25. În altă ordine de idei mai adăugăm, că neconstituționalitatea art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional, vine din esența dreptului internațional raportat la prevederile art. 4 alin. (2) din Constituție, ori în jurisprudența CEDO privarea de dreptul de a conduce autovehiculele se include în sfera „**acuzăției în materie penală**” (a se vedea și Garyfallou AEBE c. Greciei, 24 septembrie 1997, par.33; Jussila c. Finlandei [MC], nr. 73053/01, par. 30-31; Zaicevs c. Letoniei, nr. 65022/01, par. 31), însă depenalizarea faptei date din Codul Contravențional – *stare de ebrietate maxim stabilită de lege*, ce nu constituie infracțiune, cu atribuirea caracterului infracțional – *stare de ebrietate cu grad avansat* din art. 264¹ Cod Penal, nu schimbă în esență caracterul *punitiv* al faptei, adică nu este respectată proporționalitatea dintre scopul urmărit și inginența produsă, ori în ambele cazuri are loc **privarea de a conduce autovehiculele**, însă la aplicarea pedepsei în cazul **sanțiunii penale (art. 55 Cod Penal)** procurorul este **obligat** să aplice persoanei numai pedeapsa **amenzii** sau **arest contravențional**, *fără privarea de dreptul de-a conduce vehiculele*, ceea ce face **absurdă politica statului** în materia prevenirii accidentelor rutiere și-a conducerii mijloacelor de transport în stare de ebrietate, ori mai bine este să consumi alcool până la stare **ebrietate avansată**, fiind sigur, că se va **putea aplica pedeapsa amenzii**, decât să consumi o bere sau 100 de grame de votcă (chiar și peste 5 10 ore de la consum), însă datorită fiziologiei organismului care la fiecare om este individuală; să cazi sub incidența sanțiunii contravenționale, care te privează **fără ocolișuri** de dreptul de-a conduce mijloacele de transport pe un termen de la **2 la 3 ani!**

26. Așadar, pedeapsa respectivă nu face mare distincție dintre o faptă depenalizată de alta penal condamnabilă, ori în esență ambele sanțiuni au ca scop *privarea de dreptul de a conduce vehiculele*, cu excepția legii penale, care expres – *precis* (a se vedea art. art. 3 alin. (2) și 4 alin. (3) din Legea Nr. 780 din 27.12.2011 privind actele legislative) prevede în cazul aplicării soluției din teza art. 55 Cod Penal, **pedeapsa amenzii și arestul contravențional**, *fără privarea de dreptul de-a conduce mijloacele de transport*.

27. Cu toate că latura penală a sanțiunii date – *privarea de dreptul de a conduce autovehiculele*, generează mai multe garanții privind dreptul la un proces echitabil, securitate raporturilor juridice, de aplicare a pedepsei în cazul când persoana își recunoaște vinovăția sau când apar circumstanțe excepționale care ar duce la liberarea persoanei de răspunde penală, fapt ce

nu există în Codul Contravențional, însă impuse de CEDO din perspectiva paragrafului 2 al art. 6 din Convenție.

Adnotare: Curtea Europeană, expuse în cauza *Cumpănă și Mazăre v. România*, potrivit căroră la aprecierea proporționalității pedepsei trebuie să se țină seama de efectul de descurajare al acesteia. Or, în prezența unor interese concurente dintre victima unei contravenții și contravenient, aplicarea unei **sanțiuni absolut determinate** fără posibilitatea individualizării acesteia **nu poate justifica restabilirea echilibrului** dintre drepturile victimei și cele ale făptuitorului, asigurate în cadrul unui proces.

28. În cazul speței noastre, **statul este favorizat pe deplin**, în schimb contravenientul poate beneficia doar de **mila judecătorului**, că-i va aplica o pedeapsă de privare de la dreptul de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 2 ani, ori sancționând persoana care comite o contravenție administrativă din domeniul circulației rutiere – **neexistând careva urmări grave** (*alcoolemie minimă, accident rutier, opunerea de rezistență colaboratorilor de poliției, părăsirea locului staționării*), fără însă reglementarea de către legiuitor a unor *circumstanțe atenuante* în textul de lege, îngrădesc exercitarea *dreptului la apărare și accesul efectiv la justiție*, consacrate de art.26, respectiv art.20 din Constituție și art.13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Altfel spus, cetățeanul nu își poate apăra privarea de la dreptul de-a conduce mijloacele de transport în lumina principiului *egalității armelor* garantat de convenție, **ori legea impune judecătorul în toate cazurile să aplice privarea, și nici de cum o pedeapsă mai blindă.**

Adnotare: A se vedea Comentariu la Constituția Republicii Moldova, art. 26: dispoziția art. 26 alin. (1) este imperativă și nu lasă loc pentru îndoieli: dreptul la apărare aparține oricui, fără nici un fel de excepție. Limitarea dreptului la apărare ar fi evident o încălcare a prevederilor Constituției. În același timp, textul Constituției declară că acest drept este garantat de stat. Termenul garantat presupune responsabilitatea statului de a crea condiții prospere pentru oricare în acest domeniu. În același timp, partea (1) a articolului implică și dreptul oricărei persoane de a ataca în instanța judiciară acțiunile statului prin care se presupune că dreptul la apărare a fost violat și, în același timp, obligația instanțelor, în cauzele admisibile, de a examina cazul și de a se pronunța public în mod legal și argumentat. Principiul **egalității părților** la proces derivă din dreptul la *egalitate* statuat de art. 16 alin. (2) al Constituției: toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, precum și din dreptul constituțional al fiecărui om de a-și cunoaște drepturile (art. 23).

29. Prin urmare considerăm oportun de reținut în cazul declarării neconstituționale a prevederilor art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, faptul

încălcării practicii CEDO (a se vedea și Garyfallou AEBE c. Greciei, 24 septembrie 1997, par. 33; Jussila c. Finlandei [MC], nr. 73053/01, par. 30-31; Zaicevs c. Letoniei, nr. 65022/01, par. 31), care impune rigori mai aspre la capitolul respectării securității raportului juridic și drepturilor fundamentale ale omului în cazul privării de dreptul de a conduce autovehicule – „**acuzăției în materie penală**”, ori Codul Contravențional în esență conține pedepse pentru fapte cu un pericol **social scăzut**, care este asemenea unei pedepse prevăzute într-o altă lege și anume Codul Penal, care pedepsește pentru fapte cu un pericol **social sporit** (*fără privarea de dreptul de-a conduce mijloacele de transport în cazul aplicării soluției din teza art. 55 Cod Penal*), încalcând în acest sens **proporționalitatea între ingirența produsă și scopul urmărit**, care presupune **determinarea existenței unei nevoi sociale imperioase care a impus-o; adică existența a două legi: un care pedepsește pentru fapte cu un pericol social scăzut (însă nu conține soluții excepționale care nu ar priva persoana de dreptul de-a conduce mijloacele de transport); iar alta care pedepsește pentru fapte cu un pericol social ridicat (care conține soluții excepționale care nu ar priva persoana de dreptul de-a conduce mijloacele de transport), care în esență conțin și aplică aceiași pedeapsă.**

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea subliniază: **o sancțiune** nu poate fi exact determinată invocându-se interesul apărării sociale, or, aceasta trebuie subordonată dreptului și principiilor politicii contravenționale și drepturilor fundamentale. Stabilirea sancțiunilor în legea penală sau contravențională trebuie să fie ghidată de **existența proporției între interesele și drepturile individuale**, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte.

30. Astfel, nu este clară diferența dintre ingirența produsă și scopul urmărit la art. 233 alin.(1) Cod Contravențional, și 264¹ Cod Penal? Cine este mai periculos, acela care are un grad minim de alcoolemie stabilit la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, însă acesta în timpul deplasării cu autovehiculul săvârșește un accident rutier cu urmării grave, sau cel care are un grad avansat de alcoolemie (art. 264¹ Cod Penal), însă nu săvârșește un accident rutier ? Care ingirență se are în vedere în cazul art. 233 alin. (1) Cod Contravențional? Și care ingirență se are în vedere în cazul art. 264¹ Cod Penal? Și de ce fapta penal condamnată conține soluții excepționale care nu ar priva persoana de dreptul de-a conduce mijloacele de transport, iar fapta contravențională sub aspectul pedepsi amenzii, conține circumstanțe atenuante, adică dacă persoana achită amenda în 72 ore, amenda se scade în jumătate, iar privarea de a

conduce mijlocul de transport nu conține soluții atenuante? Care ingirență și scop urmărit la determinat pe legiuitor să-l discrimineze mai mult pe contravenient în schimb să-l miluiască pe infractor? De ce s-a acceptat separarea contravenientului și-a infractorului de la principiul constituțional consfințit în art. 16 alin. (2) – *toate persoane sunt egale în fața legii!* Care ingirență și scop urmărit este mai important în cazul celor două fapte punitive? Care ingirență și scop urmărit se are în vedere în cazul amnezii care conține o circumstanță atenuantă – excepțională, iar în cazul privării de-a conduce vehiculele așa circumstanță nu există! Însă o lege mai aspră cum este Codul Penal, prevede așa circumstanță!

Adnotare: A se vedea Comentariu la Constituția Republicii Moldova, art. 54: restrângerea nu trebuie să fie discriminatorie; restrângerile trebuie să vizeze întotdeauna un drept determinat sau lesne determinabil și să nu afecteze exercitarea altor drepturi sau libertăți.

31. Suplimentar argumentelor dezbătute mai sus, mai arătăm faptul încălcării prevederilor art. 20 din Constituție, care garantează accesul liber la justiție, ori la aplicare pedepsei instanța de judecată în cazul art. art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, stabilește o sancțiune contravențională fixă – *amendă în mărime de 150 unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce mijloacele de transport pe o perioadă de la 2 la 3 ani*; nepermițând judecătorului să **individualizeze sancțiunea - el nu exercită un control de plină jurisdicție; (să priveze sau să nu priveze)** în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei, așa cum prevede art. 9 și 41 din Codul contravențional. Prin urmare normele din Partea Specială a Codului Contravențional, trebuie să fie conforme cu normele din Partea Generală a Codului. În speță, norma de la art. 9 Cod Contravențional reprezintă un principiul al Dreptului Contravențional, Dreptului Penal, **ridicat la rangul de drept constituțional** de Curtea Constituțională prin Hotărârea Nr. 7 din 16.04.2015.

Adnotare: Art. 9 din Codul contravențional determină criteriile care urmează a fi aplicate la individualizarea sancțiunii. Astfel, la aplicarea legii contravenționale urmează să se țină cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Criteriile generale de individualizare a sancțiunii contravenționale sunt expuse exhaustiv de asemenea în prevederile articolului 41 din Codul contravențional.

Adnotare: Curtea Europeană, în cauza *Silvester's Horeca SRL v. Belgia* din 4 martie 2004, a statuat: dacă judecătorul este competent doar a stabili existența sau inexistența infracțiunii sau contravenției, dar nu este competent să stabilească asupra oportunității amenzii sau pedepsei, **el nu exercită un control**

de plină jurisdicție. În acest sens, persoana interesată nu are dreptul **de acces liber la un tribunal de plină jurisdicție.**

Adnotare: Codul Rutier Italian (Codice della strada). Potrivit ultimilor modificări aduse Codului Rutier Italian (n.d. Codice della Strada) în 2010, infracțiunea de conducere sub influența alcoolului a unui autovehicul se pedepsește astfel:

a) cu amendă între € 500,00 – 2.000,00 dacă îmbibația alcoolică este de 0,5 – 0,8 g/l (**fără privilegii**):

b) cu amenda între € 800,00 – 3.200,00 și închisoarea până la 6 luni dacă îmbibația alcoolică este superioară valorii de 0,8 și inferioară valorii de 1,5 grame la litru; în același timp se aplică sancțiunea administrativă **accesorie** a suspendării permisului de conducere pe o perioadă de timp cuprinsă între 6 luni și un an;

c) cu amenda între € 1.500,00 – 6.000,00 și închisoarea de la 6 luni la 1 an, dacă îmbibația alcoolică este superioară la 1,5 g/l; se aplică de asemenea sancțiunea administrativă a suspendării permisului de conducere pe o perioadă de timp cuprinsă între un an și doi ani. Dacă autovehiculul aparține unei alte persoane decât șoferului, pedeapsa suspendării permisului de conducere se dublează. Permisul de conducere este întotdeauna anulat dacă șoferul este recidivist în ultimii doi ani. În acest ultim caz, autovehiculul este confiscat.

Adnotare: A se vedea Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, prin care, Curtea subliniază că lipsa mecanismelor, prin care ar fi posibilă realizarea *individualizării judiciare*, denaturează caracterul efectiv, proporțional și disuasiv al *sancțiunii contravenționale*, nu permite instanțelor de judecată de a exercita un control judiciar efectiv și încalcă dreptul justițiabililor de acces la justiție.

32. Altminteri respingerea în procesul de înlăptuire a justiției a normelor din Partea Generală a Codului Contravențional, *desființează esența* accesului liber la justiție garantat de art. 20 din Constituției, transformând **justiția** într-o **justiției șablon**, fapt ne admis de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Adnotare: A se vedea Comentariu la Constituția Republicii Moldova, art. 54: alin. (3) din art. 54 consacră o excepție de la norma generală, stabilind că prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. Astfel, normele din alin. (3) interzic restrângerea exercițiului unor drepturi, conferindu-le de fapt statutul de drepturi absolute. Aceste drepturi sunt: **a) accesul liber la justiție (art. 20)**; b) prezumția nevinovăției (art. 21); c) neretroactivitatea legii (art. 22); d) dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle (art. 23); e) dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 24).

33. Considerentele prezentate sunt suficiente pentru a justifica, că înfăptuirea justiției prin așa fel metode prin care normele din Partea Generală a Codului Contravențional, *printr-o impunere legislativă imperfectă* sunt total neglijate de către instanțele de judecată la primirea unei soluții legale pe așa tipuri de contravenții, fără ocoliș duce inevitabil la **sablonarea practicii judiciare**, adică indiferent de circumstanțe cauzei toate procesele contravenționale în cazul alin. (1) art. 233 Cod Contravențional, **a priori nasc esența lucrului judecat**; în toate cazurile se aplică – *amendă în mărime de 150 unități convenționale cu privarea de dreptul de a conduce mijlocele de transport pe un termen de la 2 la 3 ani*; neglijând în acest sens normele din Partea Generală a codului, *neglijență* creată tot din cauza unei situații de imperfecțiune legislativă, **lucru care nu poate fi acceptat într-o societate democratică, însă acceptat într-o societate TOTALITARISTĂ unde pentru activitate CONTREVOLUȚIONARĂ toate persoanele erau condamnate la MOARTE! Fără ocolișuri!**

Справка: Уголовный кодекс РСФСР 1926 года/Редакция 05.03.19. Раздел 4.

О мерах социальной защиты, применяемых по уголовному кодексу в отношении лиц, совершивших преступление. 20. Мерами социальной защиты судебно - исправительного характера являются: а) объявление врагом трудящихся с лишением гражданства Союза С.С.Р. и обязательным изгнанием из его пределов; б) лишение свободы со строгой изоляцией; в) лишение свободы без строгой изоляции; г) принудительные работы без лишения свободы; д) поражение политических и отдельных гражданских прав; е) удаление из пределов Союза С.С.Р. на срок; ж) удаление из пределов Р.С.Ф.С.Р. или отдельной местности с обязательным поселением в иных местностях или без этого, или с запрещением проживания в отдельных местностях или без этого; з) увольнение от должности с запрещением занятия той или другой должности или без этого; и) запрещение занятия той или иной деятельностью или промыслом; к) общественное порицание; л) конфискация имущества, полная или частичная; м) денежный штраф; н) предостережение; о) возложение обязанности загладить причиненный вред. 21. Для борьбы с наиболее тяжкими видами преступлений, угрожающими основам Советской власти и Советского строя, впредь до отмены Центральным Исполнительным Комитетом Союза С.С.Р., в случаях, специально статьями настоящего Кодекса указанных, в качестве исключительной меры охраны государства трудящихся применяется **расстрел**.

58.1. Контр - революционным признается всякое действие, направленное к свержению, подрыву или ослаблению власти Рабоче - Крестьянских Советов и существующего на основании Конституции Р.С.Ф.С.Р. Рабоче - Крестьянского Правительства, а также действия в направлении помощи той части международной буржуазии, которая не признает равноправия приходящей на смену капитализма коммунистической системы собственности и стремится к ее свержению путем интервенции или блокады, шпионажа, финансирования прессы и т.п.

Контр - революционным признается также и такое действие, которое, не будучи непосредственно направлено на достижение вышеуказанных целей, тем не менее, заведомо для совершившего его, содержит в себе покушение на основные политические или хозяйственные завоевания пролетарской революции.

58.2. Организация в контр - революционных целях вооруженных восстаний или вторжения на советскую территорию вооруженных отрядов или банд, а равно участие во всякой попытке в тех же целях захватить власть в центре и на местах

или насильственно отторгнуть от Р.С.Ф.С.Р. какую-либо часть ее территории или расторгнуть заключенные ею договоры, влечет за собой **-расстрел и конфискацию** всего имущества, с допущением, **при** смягчающих обстоятельствах, понижения до лишения свободы со строгой изоляцией на срок не ниже пяти лет с конфискацией всего имущества.

Автор: Даже в таком положении дел, советский законодатель написал приставку «**при**», то есть допустил **смягчающие обстоятельства**, чего нету, в Кодексе об Административных Правонарушениях Р. Молдовы. *А контрреволюция и вождение автомобиля в нетрезвом виде*, по своим положениям **две деяния**, которые имеют абсолютно разные виды нанесения **вреда обществу**, в первом случай *контрреволюция* угрожает государственной безопасности и суверенитету государства, **то есть оно угрожает всему обществу**, чего нету во втором случай, следовательно, вред наносится только в сфере обеспечения безопасности дорожного движения.

34. În această ordine de idei, atragem atenție la faptul, că prin Hotărârea Curții Constituționale din Nr. 10 din 10 mai 2016 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 345 alin (2) din Codul contravențional, Curtea a declarat neconstituțională *sancțiunile contravenționale fixe*, indicând în partea *rezolutivă a hotărârii*, că până la modificarea cadrului legal, pentru contravențiile care prevăd o sancțiune în mărime fixă se va aplica o sancțiune între limita minimă stabilită de Partea generală și până la mărimea sancțiunii de la articolul respectiv din Partea specială a Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008, care va constitui limita *maximă*.

V. Expunerea cerințelor autorului sesizării

Autorul sesizării consideră că sunt întrunite condițiile expuse în Hotărârea Curții Constituționale Nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

- Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a), b) și g) din Constituției, respectiv se sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune referitor la:

- Interpretarea art. 16, 18, 43, 47 din Constituție, la capitolul proporționalității dintre scopul urmărit și înginerța produsă, dacă pedeapsa – *privarea de a conduce vehiculele*, de la art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, nu depășește limitele admise de art. 54 din Constituție, din prisma pericolului social al legii contravenționale și penale, ori legea penală conține o normă mai blândă decât cea contravențională;

- A fost admisă discriminarea contravenientului față de inculpat în cazul 264¹ Cod Penal, raportat la art. 55 din cod, care admite înlocuirea pedepsei de privare de-a conduce mijloacele de transport cu pedeapsa amenzii sau arestului contravențional;

- A fost admisă discriminarea contravenientului față de inculpat în cazul 264¹ Cod Penal, raportat la art. art. 79 și 80 din cod, care admit aplicare unor pedepse mai blânde – **fără privarea de conduce vehiculele**; decât cele prevăzute de lege în cazul existenței unor circumstanțe excepționale; acordului de recunoaștere a vinovăției, norme care nu există în Codul Contravențional;

- Este sau nu constituțională pedeapsa privării de a conduce mijloacele de transport în cazul art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, coroboart cu prevederile art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului, ori în cazul speței dezbătute privarea de un drept special aplicată subiectului special **nu este prevăzută de Partea Generală a codului**, însă este prevăzută în cazul persoanelor cu funcții de răspundere, juridice și minorilor, și nici de cum conducătorilor mijloacelor de transport;

- Verificarea constituționalității prevederilor art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) și 233 alin. (1) Cod Contravențional, în sensul corespunderii cu art. 16, 18, 43, 47 din Constituție;

- Este constituțională aplicarea unei amenzi fixe și limitare în dreptul de a conduce mijlocul de transport în cazul art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, fără acordarea judecătorului deplinătății – **exercitării unui control de plină jurisdicție; în a priva sau a nu priva persoana de la conducerea mijloacelor de transport, fapt acordat de legiuitor în cazul art. 55 Cod Penal**;

- Sa admis de către legiuitor **șablonarea practicii judiciare** cu admiterea **a priori a esenței lucrului judecat** în cazul art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, fapt ne admis **de legiuitor în cazul art. 55 Cod Penal**;

- Excepția de neconstituționalitate este ridicată de contravenient, ori prevederile contestate au ca obiect primirea unei soluții legale constituționale pe cazul dat;

- Nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale cu privire la supunerea controlului constituționalității prevederilor art. 233 alin. (1) Cod Contravențional, raportat la prevederile art. art. 32 lit. f), 35 alin. (4) 36 alin. (6) din cod.

Contravenient

Așa să ne ajute Dumnezeu !

MOROI ANDRIAN ION

